Štev. 51. V Ljubljani, 18. decembra 1908. XLVIII. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja **vsak petek popoldne.** Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za **oznanila** je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Javen učiteljski shod

se vrši v ponedeljek, dne 28. decembra t. l., v „Mestnem domu“ v Ljubljani.

Dnevni red:

Položaj kranjskega učiteljstva. — Poroča deželni poslanec tov. E. Gangl.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Na shod ne bo nihče posebe vabljen. Shod bo javen, torej ima vsakdo pristop. — S tem opozarjamo na ta shod učiteljstvo. Ostalemu občinstvu pa bo shod naznanjen z lepaki.

Na shod naj pride vsak, komur je količkaj mogoče!

* * *

V torek, dne 29. decembra, se zbero ob 9. uri zjutraj v pritličju „Narodnega doma“ v Ljubljani vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev na Kranjskem, vsi socialni odseki in vsi tedaj v Ljubljani prisotni odborniki na velevažno posvetovanje.

* * *

Na shod pride tajnik „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“, ki šteje 25.000 članov tovariš Matija Hajný, učitelj v Jankovicih, na Moravskem.

Okrepimo svojo organizacijo!

Piše A. Pesek.

Svoje moči moramo jačiti in svoje vrste množiti. Bodimo boljši in boljše bo!

I.

Učiteljstvo ima vzvišeno sveto nalogo, učiteljsko delo je človeštvu tako potrebno kot ribi voda — saj je že Komenski dejal: „Če mi hočeš pokazati krasoto in bogastvo dežele ne kaži mi palač bogatinov, temveč pelji me v — šole“ — in drug citat: „Le potom vzgoje postane človek človek, brez vzgoje bi bili barbari“ — in še en rek: „Učiteljstvo naj ustavi delovanje le za nekoliko let, in človeštvo pade za stoletja nazaj v srednjeveško temo in barbarizem“. In tako bi lahko navedel še na stotine in stotine izrekov imenitnih mož pedagogov in nepedagogov, ki vsi kažejo vzvišenost, neobhodno potrebo učiteljskega stanu, pa vzvišenost naloge in neobhodno potrebo učiteljstva mi pač ni treba dokazovati, saj to uvidevajo že vsi sloji človeštva in vendar — in vendar!... Kako malo se dejanski upošteva učiteljstvo, kako pičel ugled ima naš stan in kako se učiteljevo delo omalovažuje! Kriva je temu res v veliki meri družba s svojimi predsodki, ker nima pravega pojma o delu in nalogi učiteljstva, a — tovariši, tovarišice — zapisal bom bridko besedo, resnica sicer oči kolje, pa spoznati jo moramo, če hočemo odpomoči velikemu zlu, ki leži kot prokletstvo na šoli in učiteljstvu — velik del krivde leži na učiteljstvu samem. **Mlačnost v stanovskih zadevah, stanovska nezavednost, to je mora za šolstvo, učiteljstvo in tudi za narod.**

Ko bi bilo vse učiteljstvo zavedno, bi se naše socialno stališče na mah izboljšalo. V učiteljstvu je pač toliko moči, da bi lahko bilo prvi faktor, najvažnejši in odločilni činitelj v prosveti in v vsem javnem življenju, ko bi v naših vrstah ne bilo toliko brezbrižnosti.

Koliko učiteljev in učiteljic pa je naročenih na naše stanovsko glasilo „Učit. Tovariša“? Kako mučna je bila letos v Gorici pri delegacijskem zborovanju razprava o stanju „Učit. Tov.“

Kaj pomaga, če imajo učiteljska društva še tako vrle, sposobne in deloljubne predsednike in še tako vnete odbornike, če pa niti polovica učiteljstva ne zahaja k društvenim zborovanjem?!

Kaj koristi, če vodstvo organizacije še tako vestno in marljivo posluje, če so pa njegovi pozivi le — bob v steno, če se za njegove odredbe nihče ne zmeni?! Itd. itd.

Skrajni čas je, da se stvar preobrne na bolje. In za prvo ter najvažnejšo nalogo si stavimo, da se stanovska zavest okrepi. Svoje moči moramo jačiti in svoje vrste množiti. Pri sebi začnimo, v svojem stanu delujmo predvsem, da postanemo boljši in bolje bo.

V naslednjem hočem podati nekoliko nasvetov, kako bi opomogli omenjenemu zlu, in v interesu celokupnega učiteljstva ter slovenskega naroda iskreno želim, da bi naslednje vrstice ne bile glas vpijočega v puščavi.

II.

Predvsem se zavedajmo, da je socialni razvoj človeške družbe dandanes tak, da bolj-inbolj gineva ugled stanov in v veljavo stopa ugled osebe. Absolutnega ugleda nima nobeden stan več, vedno bolj gineva nazor, da moramo vpoštevati to ali ono osebo — ker je tega ali onega stanu, n. pr. duhovnik, meščan, graščak itd., temveč družba ga spoštuje zaradi njegovih osebnih vrlin, zaradi njegovega značaja. Kakšen človek je in kako izpolnjuje svoje dolžnosti stanovske in družabne, takšen je njegov ugled. Marsikateri preprost delavec ima dostikrat v svoji okolici večji ugled kakor pa učen in bogat gospod, tuintam je mežnar bolj priljubljen kakor pa župnik ali kaplan in marsikateri učitelj ima vplivno besedo in ga vse spoštuje, medtem ko se za njegovega tovariša nihče ne zmeni ali ga pa še celo prezirajo itd. Vse to dela osebnost človekova.

Novejša struja v pedagogiki, ki zahteva individualno vzgojo in individualen pouk otrok. ni mogoče le zahteva nekaternikov, temveč ta struja je pojav današnjega socialnega razvoja človeštva. Zaraditega pojava socialnega razvoja, namreč da pridobiva osebnost posameznika veljavo prihajajo do moči in veljave vedno bolj in bolj „spodnje“ plasti ljudstva, a „zgornje“ hočeš nočeš morajo dajati vajeti iz roke. Bilo bi pač preobširno, če bi hotel o tem pojavu podrobneje pisati, navedel sem ga le kot dokaz za trditev, da je predpogoj ugledu in veljavi učiteljskega stanu, da bodi vsak posamezen učitelj in vsaka posamezna učiteljica kremenit in neomadeževan značaj ter da vestno izpolnjuj svoje stanovske in družabne dolžnosti. Po posamezniku sodi masa ljudstva ves stan in torej naj bo vsak in vsaka na svojem mestu, skrben, skrbna za svoj osebni ugled. Ako si s svojimi lastnostmi, zmožnostmi in svojim vedenjem ne pridobiš veljave in ugleda, se zastonj zanašaš na veljavo in ugled vsega stanu, pač pa je obratno res, da takšen, takšna, ki nima za svojo osebo ugleda, škoduje vsemu stanu. Čimprej tem bolje, da se taki eksemplari izbacnejo iz našega vzvišenega stanu.

Pa še drug sklep moram izvajati iz zgorajšnjih premis. Ker ima v današnjih časih osebnost človeka tako veliko veljavo, moramo gledati, da povzdignemo stanovsko zavest vsakega posameznega člana našega stanu. Vsak posameznik se mora vedno nadalje izobraževati, da si tako pridobi osebno veljavo. Ne mislim pa le daljnega izobraževanja v navadnem pomenu besedu, temveč menim predvsem stanovsko nadaljno izobraževanje, krepitev stanovske zavesti. Brezbrižnost premnogih tovarišev in tovarišic ni kriva le, da nimajo ti za svojo osebo veljave in ugleda, kakor bi ga lahko imeli, če bi bili zavedni in na svojem mestu, temveč ta brezbrižnost je kriva, da ves stan nima potrebne veljave in ugleda in ta brezbrižnost nekaternikov je kriva neuspehom naše organizacije.

Krivi pa so temu tudi zavednejši tovariši in tovarišice, ker malokateri resno poizkusi, da bi take indiferentneže pridobil za našo dobro stvar. Treba je osebne agitacije. Ne mirujmo dokler ne pridobimo slehrnega tovariša in slehrne tovarišice, povejmo jim in prepričajmo jih, da s tem, da postanejo stanovsko zavedni, pridobijo oni sami osebno na veljavi in ugledu in tako tudi ves stan. Navdušujmo nezavedneže o vsaki priliki za naše ideale in vnemajmo jih za naša stanovska stremljenja. Postopajmo pa taktno in kolegialno, ker le na ta način pridobimo brezbrižneže za našo dobro

LISTEK.

Iz življenja slovaškega učitelja.

Črta. Spisal Aliquis. Posl. Podravski.

V dovolj temni, z otroki kar prenapolnjeni šoli je sedel na vzvišenem mestu za mizo Poničan. Bledo njegovo lice je izgledalo nekako bolestno. Njemu nasproti je tiho stala blizo enajstletna deklica ter upirala v učitelja svoj pogled.

„Nu, Zuzka,“ povej današnjo nalogo iz zgodovine“, ji reče tiho učitelj.

„Arpad a hofoglalov“, je začela, a potem naenkrat umolknila.

„Nu, le dalje“, ji prigovarja učitelj, „toda to ni hofoglalov, marveč honfoglaló.“

Nekoliko v prednji klopi sedečih otrok se je nasmejalo na te besede.

„Arpád a hofoglalov,“ začne deva zopet tišje in pobesi oči . . . ničesar več ni bilo moči spraviti iz nje.

„Čemu ne govoriš?“

„Prosim vas, gospod učitelj, nisem se mogla naučiti, ker nimam madjarske čitanke.“

„A kje pa neki je?“

„Oče so jo pograbili včeraj, ko sem se učila pri mizi ter jo vrgli v peč.“

Učitelj, že nekoliko razjaren, zakliče:

„A čemu so to učinili?“

„Da se naj rajša učim katekizma, sv. pisma, računati in peti in da čemu me mučite s tem, ko pa tega ne razumem.“

Ostali otroci se jamejo smejati.

„Tiho!“ zakriči učitelj in jezno pogleda po otrocih, pri čemer tudi ne pozabi zamahniti parkrat po mizici, da je kar odmevalo — na to pa si otare z dlanjo čelo.

Otroci utihnejo.

„Kaj ji naj rečem?“ si misli, „saj pravi prav!“ Na to pa vstane, stopi dol ter gre k nji.

„To, kar je po postavi predpisano, se moramo učiti. Zaraditega povej očetu, naj ti kupi novič madjarsko čitanko, sicer če ne boš znala, te moram kaznovati.“

„To se ne zgodi,“ se oglasi zunaj neki glas in potem urno odpre duri ter stopi v sobo tridesetleten kmet visoke rasti. Lice mu je kar gorelo od jeze.

„Jaz sem gospodar svojega otroka“, nadaljuje še z močnejšim glasom. „Mi vas plačamo, torej morate tudi učiti naše otroke kakor doslej v slovenščini . . .“

„Dovolj je!“ mu seže učitelj v besedo. „Znano vam je, da je zakon potrjen od kralja, da moramo učiti v madjarskem jeziku, zaraditega zakonu ne moremo nasprotovati, sicer pa se itak trudim, da učim po slovensko kolikor mi je le mogoče in kolikor dopuščajo moje moči.“

„Ako ne bi hoteli, pa tega ne bi delali. Kdo vam naj ukazuje, ako vas pa mi plačamo? . . .“

„Resnica je, da nas vi plačujete — toda znano vam je; da mi, učitelji, moramo izpolnovati postavo, sicer nas poženo ven iz šole. Kaj boste imeli od tega! In kam naj gremo potem? To vam še na misel ne pride, kam naj grem jaz potem z ženo in otroki, ko nas poženo ven na ulico? Na koga se naj potem oprem? — Na vas? — Saj vaše geslo je doslej bilo samo to: ‚Kadar eden odide, pa pride drugi, samo da je le učitelj!“ Vi si s tem ne olajšate, ko dobite drugega, ki ne bo imel sočutja z vami. Saj sem tudi jaz Slovak: kost iz vaše kosti, ki hočem in si prizadevam ohraniti to, kar se da ohraniti. Ali me mar ne poznate?“

„Znano mi je, da ste bili svoje dni, toda sedaj . . .“ nadaljuje Štrba že tišje in mirnejše.

„Kaj sedaj?“ zakliče učitelj že nekako jezno, „torej vi, ki me poznate že kakih petnajst let, vi mi ne verjamete? Vi, ki ste se mogli prepričati o tem na vsakem koraku? Torej si vi mislite, da je moje prepričanje, moja vest takšna kakor obleka, ki jo je moči izpremeniti in obleči, kakor se komu poljubi. Hej! Tega nisem zaslužil od vas, takšno nezaupanje in zanikanje! Nadejal sem se, da mi boste vi še podpora, obramba v teh hudih časih . . . tu pa me grajate še vi ter mi grenite s tem življenje,“ reče ter se obrne stran od njega.

stvar. Da bi bili neprijazni ali celo nekolegialni napram tovarišem in tovarišicam, ki niso zelene veje naše organizacije, bi ne bilo prav, s tem jih ne pridobimo; dosti bolje je, da molimo za nje: „Odpusti jim, Bo , zakaj mnogo jih niti ne ve, da so parasiti naše organizacije...“

Ponavljam: v osebnosti posameznikov je moč vsega stanu in oseben ugled posameznikov je predpogoj za veljavo vsega stanu. Eminentna važnost celote je torej, da se pomnoži število članov in da imajo ti vsak osobno ugled in veljavo. Čim več nas bo in čim zavednejši bomo tem prej bo imelo naše stanovsko stremljenje zaželjeni uspeh.

Najvažnejši sredstvi, da si posamezni člani našega stanu okrepe stanovsko zavest in si tako pridobe osebno veljavo in ugled, so okrajna učiteljska društva in stanovski listi. In da se ta — društva in listi — okrepe, bodi naša prva in najvažnejša skrb, in sicer skrb celote in skrb vsakega posameznega. In ker je torej dolžnost vsakega tovariša in vsake tovarišice, da stori kolikor mngoče, da se okrajna učiteljska društva okrepe in naši stanovski listi razširijo, podati hočem nekoliko nasvetov in veselilo bi me, da bi se v tej prevažni zadevi še tudi drugi oglasili, zakaj okrepitev okrajnih učiteljskih društev in razširjenje naših stanovskih listov je problem vseh naših stanovskih problemov.

III.

Socialni odsek „Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ se je v predzadnji svoji seji, ki je bila o Veliki noči t. l. v Celju, odločil soglasno za važen korak. Sklenil je namreč, da izda v novem letu 1909 „Naročilne liste“, kakor sem jih navedel in utemeljil v svoji brošurici „Na delo med ljudstvo“ str. 59., in sicer s to izpremembo, da se naj naročanje listov slov. štaj. učiteljstva koncentruje v soc. odseku „Zveze“ in ne za vsak okraj po soc. odsekih okrajnih učiteljskih društev. Zaraditega sklepa soc. odseka „Zveze“ sem letošnje leto pri predavanjih („Naše delo“), ki sem jih imel pri zborovanjih nekaterih slov. štaj. učiteljskih društev, razložil med drugimi točkami tudi omenjeni način naročanja listov potom soc. odseka „Zveze“.

Vsa zborovanja pri katerih sem predaval, so bila jako dobro obiskana — bolje kakor navadno drugekrati, kakor so mi zatrjevali razni tovariši — in pri vseh se je zbrano učiteljstvo soglasno izreklo za naročanje listov potom soc. odseka „Zveze“.

Predlog, s katerim stopam pred javnost ni torej le sklep soc. odseka „Zveze“, temveč ga je — rečem lahko — velik del slov. štaj. učiteljstva enodušno pozdravil ne le kot umesten in koristen, temveč celo kot potreben za ojačenje naše organizacije in za okrepitev stanovske zavesti. Zadeva je torej dobro vsestranski premišljena in — odobrena; naloga učiteljstva pa je sedaj, da to tudi izvede, kar sklene.

Ker se bliža novo leto in soc. odsek „Zveze“ uvede „Naročilne liste“, hočem kratko obrazložiti zadevo.

Vsa slov. šolska vodstva na Štajerskem dobe te dni toliko „Naročilnih listov“, kolikor je učnih oseb in vsak učitelj, ozir. učiteljica naj blagooli „Naročilni list“ izpolniti, t. j. ima v letu 1909 plačati društvenine za učiteljsko društvo svojega okraja in katere liste si želi za l. 1909 naročiti. Vsota se deli z 12, da se dobi mesečni obrok, ki ga bo plačeval po poštnih položnicah soc. odseku „Zveze“. Vplačevanje narodnega in stanovskega davka (članarine za učiteljsko društvo) ter naročnina za liste je s tem vsakemu znatno olajšano ter nima nikakih stroškov zaradi tega. Liste si naroči, katere in kolikor si jih hoče, nihče ga ne sili a dobival jih bo točno in redno, kakor, da si jih naroči pri posameznih upravništvih. Plačevanje v obrokih bo učiteljstvu naročitev znatno olajšalo. Pri naših bornih plačah ne moremo naročiti mnogo listov, posebno pa še, ker je enkratno vplačevanje naročnine za več listov za marsikaterega nemogoče, na mesečne obroke se pa listi, razen dnevnikov, ne dobe. Kdor more, lahko vplača seve tudi odseku vse naenkrat. Isti pa, ki ne more, naznani odseku: Naročam si te in te liste; letna vsota toliko in mesečni obrok toliko. Kdor ne more več, si naroči le „Učit. Tovariša“ 8 K in društvenina za učiteljsko društvo 4 K, je skupaj 12 K, mesečni obrok pa le ena kronca. Pri mesečnih obrokih 2, 3 ali 4 K je letna vsota že precejšnja in se za to lahko naroči že precej listov bodisi političkih ali beletristiških i. dr.

S takim naročevanjem dosežemo razne velike ugodnosti. Marsikateri učitelj si bo naročil ta ali oni list, ki ga sicer ne bi, in tako se bo povzdignila splošna izobrazba učiteljstva. Izginila bo pa tudi indolentnost, ki že vlada tuintam v naših vrstah. Ker bo imel soc. odsek „Zveze“ vpogled, kdo je naročen na naše stanovske liste in kdo ne in bo okrajnim soc. odsekom za dotični okraj naznanil, bo možna agitacija za razširjanje naših listov v naših vrstah. Malenkostno in smešno bi bilo, če bi se kateri, če bi se katera čutila razžaljeno, ker bi imel odsek črno na belem, kdo v okraju je naročen na naše liste in kdo ne. Potemtakem bi morali biti razžaljeni tudi zaradi „Slov. Šol. Matice“, „Družbe sv. Mohorja“, „Slov. Matice“ i. dr., ker imajo ta društva svoje člane v razvidnosti ter jih celo tiskajo in razglasijo širom domovine. Odsek pa ne bo razglašal, kdo je naročen in kdo ni. Tudi o terorizmu ni govora, ker se ne sili nikogar, ampak za agitacijo za naše liste je neobhodno potrebno, da ima odsek plačujoče člane učit. društev in naročnike naših listov v razvidnosti.

S tem načinom naročevanja bi ne vzdramili le posameznikov, temveč vobče bi se stanovska zavest ojačila, ker pridobila bi marsikaterega tovariša ali tovarišico, da bi si vendar naročil ta ali oni list. In tako bi sčasoma dosegli — seve, kar prvo leto ne — da bi si naše stanovske liste predvsem pa „Učiteljskega Tovariša“, naročil vsak učitelj in vsaka učiteljica.

Ako se učiteljstvo poprime te ideje, da bi se uresničila — namreč naročevanje listov potom soc. odseka — bo izkušal ta za naročnike izposlovati pri upravništvih popust pri naročnini in če bi bilo mnogo učiteljev in učiteljic naročenih na eden in isti list, bi upravništvo gotovo dovolilo znatne odstotke popusta, tako da bi dobivalo učiteljstvo ta in oni list ceneje nego drugi naročniki.

Pa še en moment moram omeniti. Od take skupne naročitve bi imelo veliko korist celokupno učiteljstvo, ker bi naša organizacija dobila trdno vez in bi pridobivala na veljavi v javnosti. Če se učiteljstvo naroči na liste potom odsekov bo to prav listom, ker dobe zaradi agitacije več naročnikov, a učiteljstvo dobi velik vpliv na liste. Vsak list je trgovsko podjetje. Če izgubi enega ali dva naročnika, mu ni veliko škode, a premislil si bo, se zameriti kar celi legiji naročnikov, posebno pa še, če so organizirani. Napadi na nas nam sicer prijaznih listov („Slov. Narod“ in „Domovina“ — odpustili sicer smo, a pozabili ne) bi postali nemogoči. Učiteljstvo bi pa pridobilo tudi vpliv na smer lista in tako na javnost. To dejstvo bi bilo neprecenljive vrednosti in velikega pomena ne le za nas, temveč tudi za ves narod, ker časopisje je velesila. Če bi ta velesila intenzivneje delovala, da bi ljudstvo spoznalo veliki pomen šole in izobrazbe, bi bilo kmalu bolje. Sedaj pa slov. časopisi pišejo o vsem drugem, le o potrebi in koristi šole, pouka, vzgoje, izobrazbe sploh in napredka ne. Kaj čuda potem, če se ljudstvo za vse drugo bolj zanima kakor pa za šolo in izobrazbo.

Če se pri imenovanju prezre kak slov. uradnik, prinašajo vsi slov. časopisi ogorčene proteste, kar je sicer prav, prav pa ni, da se noben list ne zmeni da po našem šolstvu boljinbolj steguje sovrag svoje grabežljive roke in da se dannadan narodno učiteljstvo zapostavlja, a nemško misleče protežira. — O učiteljskem delovanju poroča le redkokdaj kak list, pa še to opravi s suho notico, da čitatelji ne morejo dobiti prave slike o učiteljskem delu. Naj navedem le eden, a značilen primer. Učitelj F. je ponudil časopisu „N. L.“ poročilo o skupščini „Zaveze“. Poročila niso sprejeli, češ, naš list je za ljudstvo in moramo štediti s prostorom. Ko je pa zborovalo dijaštvo, je prinesel isti list v dveh številkah celo uvodne članke in še dolga poročila. Tu ni bilo treba štediti s prostorom. Značilno je, da je ta šoli sicer prijazni list o skupščini „Zaveze“ priobčil notico, ki je obsegala baš toliko vrst, kolikor notica (v isti številki) o tistem goljufu, kl je v Laškem trgu ogoljufal južno železnico. Ergo — skupščina slovenskega učiteljstva ni večjega pomena kakor dejanje premetenega goljufa.

Tako vzgajajo ljudstvo šoli in učiteljstvu prijazni listi, kaj pa delajo šele klerikalni! Navedel bi lahko še mnogo, mnogo, a članek je itak že preveč narastel.

Nujno je treba, da našo organizacijo okrepimo, da bomo zavedni in odločni ter združeni v močno falango, da priborimo veljavo in ugled učiteljskemu stanu pri naših nasprotnikih in tudi naših — prijateljih. Ne le da razširimo naše stanovske liste in da ojačimo stanovsko zavest, temveč tudi da dobi naša organizacija vpliv v javnosti, organizujmo naročanje listov potom socialnega odseka!

Koroške stvari.

Iz Podjunske doline.

Čudovito počasi napreduje naše solsko vprašanje. Kakor hitro pride kak tak spis, v katerem se zahteva slovenska šola v Celovec, potem obleži tam in ni ga več videti. Če pa pricaplja par možičkov, ki nimajo ne otrok ne posestva, v Delovec in tam zaprosijo, plačani od različnih naših nasprotnikov, za nemški pouk, potem jih sprejme deželni glavar in različni drugi visoki gospodje ter jih vodijo okolo iz pisarne do pisarne, kakor kake posebne čudezne prikazni. Vse se jim obljubi, najrajši bi deželni šolski svet v tisti kraj poslal kar več nemških učiteljev naenkrat, če bi pozneje ne zvedel v svojo lastno blamažo, da tisti, ki so prišli prosjačiti za nemško šolo, nimajo v občini nobenega glasu.

Tako se je zgodilo tudi, ko je pricapljalo nekaj možičkov iz Sel prosit za nemško šolo. Če pa Slovenci v kakem kraju opazijo, da je šola, kjer se samo ponemčuje. slaba, ker se otroci ničesar ne naučijo in če prosijo potem za pametnejši slovenski pouk, se take prošnje pustijo mirno ležati, češ, Slovenci so krotke duše in itak vse potrpijo. Kaj je tudi treba Slovencem novih šol, si mislijo ti gospodje.

Toda to še ni zadosti. Bog ne daj, če dobimo mi pouk od kakega učitelja, ki pozna naše razmere in ki je ostal še mož, da z nami čuti in nam pomaga. Takega učitelja bi spravili najrajši kar iz dežele. Tako se godi znanemu učitelju S. v Podjunski dolini, ki ga hočejo dati v preiskavo in mu celo vzeti šolski pouk samo zaraditega, ker poučuje otroke v tistem jeziku in na tak način, da ga otroci razumevajo in da se kaj dobrega naučijo za življenje.

Toda ne boste gospoda v Celovcu! Vsaka sila ima svoj konec, in če boste šolsko vprašanje urejevali na tak način kakor dosedaj, bomo enkrat pošteno zaropotali po celi slovenski deželi. Shod na shod naj se prireja, povsod naj se ljudstvo dvigne za pravice svojih otrok, ki jih ne pustimo več tako trapiti, kakor jih hočejo trapiti naši nasprotniki, deželni šolski svet in naša vlada.

Zato na dan, novo ustanovljeno šolsko društvo, dela je dovolj!

* * *

Šola v Vogrčah.

Krajni šolski svet je sklenil meseca junija t. l., da se v tukajšnji šoli uvede slovenski učni jezik in je poslal prošnjo na c. kr. deželni šolski svet v Celovcu. Čakamo že torej celih pet mesecev, pa nam vedno tako pravična šolska oblast — molči in nam ne da odgovora. Danes opozarjamo šolske oblasti, da nam takoj rešijo našo prošnjo, sicer bi bili primorani iskati pravico na drugem mestu.

Slovani v Primorju in laško vseučilišče.

Od Soče, dne 12. decembra 1908.

Hrvaški visokošolci so pogodili pravo, ko so te dni na zborovanju na zagrebškem vseučilišču med drugimi resolucijami sprejeli tudi to, da naj dado hrvaškemu in slov. narodu v Primorju ljudske in srednje šole prej nego rešijo vprašanje laškega vseučilišča. — Ljudskih in srednjih šol nam manjka, Lahi pa so že na tem, da dobe vseučilišče! In to vseučilišče hočejo imeti v Trstu. Pravijo, da dosežejo na vsak način, da se otvori njihovo vseučilišče v Trstu. Mogočne zaveznike v ta namen imajo v Italiji. Sicer pa jim gre vlada na roko in če se morda še prav takoj ne sprijazni s sedežem laškega vseučilišča v Trstu, se pa to zgod

---

„Saj jaz, gospod učitelj,“ nadaljuje Štrba že prijateljsko, „ne bil bi zoper vas, ker jaz vem, da nam niste škodovali in da ste otroke dobro učili, toda vedite, da to zamore človeka res razvneti. Ko pridem na večer z dela domov, pa mi otrok že sedi za mizo ter nekaj čveka in čveka. Naj me zadene kap, ako od tega le betvico razumem. Pa ga vprašam: nu, Zuzka moja, česa se tolik učiš! Enkrat mi odvrne, da fidras,*) drugikrat, da tertenetem**) in sam zlodi vedi, časa neki vse!“

„Vendar, Zuzka!“ jo sprašujem dalje, kaj pa je to? Čemu je to? Ali ti to znaš?“ Pa začne in pove dve, tri besede, a potem ne ve več. Ali pa veste gospod učitelj, kaj je to nič?! A pri tem se mi jame otrok jokati, češ, čemu se mora to učiti. — Nu, torej čemu? Saj človek, ko bi bil tudi angel, še takrat bi moral priti ob potrpežljivost. Saj bi jim tudi jaz privoščil, ako že v resnici hočejo tako, učenje drugega jezika, naj ga jim Bog blagoslovi, toda namesto madjarskega jezika naj bi se učili rajši angleški, oni jezik, ki ga govore v Ameriki. Ta pa že, ta! Ko bi znali angleški jezik, bi imeli v Ameriki dvojnoteri zaslužek... S tem jezikom bi si človek zamogel pridobiti kruha... Toda z madjarskim!?... Kaj mi koristi ta, ako se pa moram klatiti po širokem svetu ter si v njem iskati živeža zase in za svojo rodovino? Tako je torej na tem božjem svetu,“ nadaljuje Štrba, „mi plačujemo in stavimo šole, nihče nam pri tem ne pomaga niti z enim vinarjem, vse naj plača ubogi kmet — pravice pa pri tem nima nobene... Z Bogom!“ zakliče ter se pri durih še enkrat oglasi: „Jaz pa svojega otroka ne dam mučiti. Jaz ga živim, jaz oskrbujem. jaz imam pravico do njega!“ na to pa zloputne duri za seboj tako trdo, da je kar zagromelo.

„Lahko greste nekoliko ven na prosto...“ reče učitelj otrokom.

Otroci z veseljem slušajo dano naročilo, da se v bližnjem trenutku jamejo igrati pod milim nebom.

Učitelj vstane. Otrok niti več ne pogleda, marveč gre molče mimo njih ter stopi v sveje stanovanje. Njegova žena je bila v sobi ter je ravnokar snažila pohištvo prahu.

Ne reče ji ni besedice; jame se učitelj izprehajati po sobi. Roke dene na hrbet.

Učiteljica je poznala svojega moža, zaslutila je takoj, da se mu je pripetilo nekaj neprijetnega in pogledala ga je z onim radovednim pogledom, ki je tako karakterističen pri skrbnih ženah.

Učitelj je niti ni pogledal, a vendar je čutil, da ona upira vanj svoj pogled.

Obstal je in pogledal ženo. Njegovo lice je izražalo bolest in razdraženost.

„Čemu me toliko gledaš?“ jo vpraša rezko in potem doda:

„Nikdar ne morem živeti tako, da me nekdo ne bi opazoval.“ Jezil se je, da ni znal skriti pred njo one neprijetnosti, ki se mu je zgodila pred trenutkom.

„Toda mož!“ se razhuduje ta potihoma in prijazno... „Čemu se toliko mučiš! Ali se ti je nemara pripetilo zopet kaj neprijetnega?“

„Nič, glej jo vendar!“ zakliče mož razdražen, „že vidim, da stojim pred preiskovalnim sodnikom.“

„Ne govori tako,“ izpregovori ona potihoma in glas ji je izražal veliko bolest, „saj veš, da ti hočem le dobro... In solze se ji prikažejo po teh besedah v očeh.

„Prosim te, da mi ne začenjaš“, zakliče učitelj obupno; „ti se mi še začni jokati, sa m imam že lastne bede dovolj!... Nu, ker pa le hočeš vedeti, torej ti pa povem: Evo, Štrbova Zuzka ni znala svoje naloge in pokara sem jo ter jo vprašal čemu se je ni naučila? Povedala mi je, da ji je oče vrgel madjarsko čitanko v peč. K temu me je prišel še Štrba oštevat, kakor da sem jaz temu vzrok. To je v resnici grozen položaj! Narod se upira proti nam, iskajoč v nas vzroka in ono tarčo, nad katero si more razliti svojo nevoljo in jezo. Država nas pa neusmiljeno pritiska k tlom — in cerkveno pokroviteljstvo! To je že davno odtegnilo roko od nas...“

„Vendar prosim te, da mi ne tarnaš tako. Tako občutljiv pa res ne smeš biti, saj se ti vendar še ni zgodilo ničesar hudega. Znano ti je

*) Fidras = földrajz: zemljepis.

**) Tertenetem = zgodovina.

sčasoma, zakaj Lahi ostanejo pri svoji zahtevi. Tako se lahko zgodi, da se bo dvigalo v Trstu ponosno laško vseučilišče, po slovenskih in hrvaških selih pa bo manjkalo celo ljudskih šol.

Ako se uresničijo laške zahteve, potem se bo laštvo v naših deželah visoko dvignilo, potem bo nosil Lah še ponosneje pokonci glavo in še prezirljiveje bo gledal na nas dol ter sikal „ščave“ na brezpravne primorske Slovane. Irredentovec bo potem gospod v Primorju, Slovan suženj. Irredentizem bi se dvigal. Že sedaj so založeni z bombami po „palestrah“, kjer prirejajo protiavstrijske veselice, kaj pa bi bilo šele potem?

Slovane tlačijo. Slovenci v Gorici nimajo niti ene ljudske mestne šole, ko bi morali imeti najmanj tri! Tam ob periferiji Podturnom res stoji poslopje, namenjeno za slovensko mestno šolo, toda to ni šola; tja ne morejo starši pošiljati otrok. Koliko časa že se trudijo tržaški Slovenci za slovensko šolo v mestu, pa je še sedaj nimajo. Lahi pa so že na tem, da dobijo v Trstu svoje vseučilišče. Z revolverjem si priborujejo pozicije, da bi zagospodarili neomejeno nad primorskimi deželami. Ako se to zgodi, da pride laško vseučilišče v Trst, potem se pokaže na eklatanten način kako vlada dviga Lahe, da more toliko bolj tlačiti Slovane. Ko bo treba poslati še vojaštva na slovanski jug, ako se vname vojna, za to bodo dobri tudi primorski Slovani.

Vlada ima pri tem tudi še druge račune. Če zadovolji Lahe, da bodo videli Slovane tako ponižane pod seboj, potem se bo lažje razvijala nemška propaganda po Primorju. Nova planinska železnica je bila kot nalašč za nemške svrhe otvorjena pod Derschatto, ki jo je postavil hitro v službo proti jugu prodirajočemu nemštvu. To se že pozna v Gorici in Trstu, iz Opatije pa razteza nemška roka grabežljivo svoje prste po Istri. Lahi v Primorju že sedaj skrivljajo svoja hrbtišča pred vsakim nemškim privandrancem, kaj bi bilo šele potem, ko bi jim Nemci dannadan kazali, da so z njihovo pomočjo dobili vseučilišče. Laštvo in nemštvo v Primorju bi korakalo vštric proti Slovanom

Slišijo se tudi mnenja, da ne bi bilo tako hudo — samo Slovani bi se morali lepo okoristiti laškega orožja proti Lahom. To se pravi: primorski Slovani bi morali pridno pohajati laško vseučilišče v Trstu, da bi tako imeli akademiški naraščaj v vseh strokah. Slovani bi tekmovali z Lahi in zaradi jezikovnih sposobnosti bi lahko vstopali v vse službe! — Najprej treba vprašati: Kako bi vplivalo laško vseučilišče na raznarodovanje? Bojimo se, da jako. Že sedaj nam jemlje naše ljudi laški vpliv; potem, ko bi imeli Lahi vseučilišče v Trstu, bi bil ta vpliv še ojačen, zakaj oni bi kazali: Glejte, mi imamo ljudske, srednje šole in vseučilišče — vi, Slovani, nimate nič. Dajte otroke v naše šole! Ali bi to ne vplivalo nam v škodo? Bojimo se, da, če je še sedaj toliko raznarodovanja v primorskih deželah, da mora človeka srce boleti, bi ga bilo potem še več. Potem pa ni treba misliti, da bi Lahi mirno gledali naval Slovanov na laško vseučilišče. To bi bili nemiri. Če se drznejo na Dunaju streljati z revolverji, kaj bi počeli šele v Trstu. Preganjali bi jih in pregnali.

Zato ne sme laško vseučilišče v Trst. Vprašanje o laški juridični fakulteti pa se mora rešiti istočasno z vprašanjem o slovenski. Med obema mora biti junctim, kakor je sklenila tudi „Narodna zveza“ na Dunaju, ki zahteva slov. juridično fakulteto v Ljubljani, laška pa ne sme v Trst; da ne sme v Trst, o tem so dosti prepričevalno govorili tudi tržaški Slovenci.

„Narodna zveza“ ima sedaj nalogo in dolžnost, da poskrbi z vsemi sredstvi, da ne bodo primorski Slovani niti prikrajšani niti osleparjeni.

Priznavamo opravičenost težnje po akademiški izobrazbi vsakomur, a to se ne sme zgoditi na škodo — Slovanov.

---

dobro, da narod, ker se ne more znositi nad provzročitelji svojega gorja, pa se znaša nad učitelji, toda priznati moraš, da mora pokazati svojo nevoljo na kak način.“

„Gospod učitelj“, zakliče fantin, ki stopi v sobo, „ravnokar je dospel neki gospod v šolo.“

„To bo šolski nadzornik,“ reče učitelj ženi ter urnih korakov odide v učilnico, kamor so se otroci že vrnili.

Šolski nadzornik ga je v resnici že čakal v šolski sobi.

Nadzornik prične po kratkem pozdravu:

„Prosim, blagovolite mi pokazati, kako poučujete madjarski jezik.“

Učitelj molče pristopi k mizi ter mu pokaže učni načrt.

„Samo toliko?“ vpraša nadzornik ter se porogljivo nasmehne.

„Prosim, držal sem se državnega učnega načrta ter si po mogočosti prizadeval ga izvrševati.“

„Bomo videli. Izvolite izprašati otroke.“

Učitelj, nevoljen nad tem hladnim, gospodujočim vedenjem šolskega nadzornika, jame izpraševati otroke. (Dalje.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra: **K 200.732·04.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Zakonski načrt o varstvu mladine.

Tak zakonski načrt je vlada vročila predsedništvu državnega zbora.

Javno pravo je v tem oziru zaostajalo za socialnim razvojem zadnjega stoletja in drugih kulturnih držav, ki podpirajo s primernimi zakoni prizadevanja posameznikov v obrambo otrok in mladine.

Temeljno načelo novega zakonskega načrta je: „Odgoja namesto kazni.“ Kolikor mogoče naj se ne postavlja mladostna oseba pred kazensko sodišče. Skrb za odgojo se razvija pa ne samo na nedorasle mladostne ljudi, ki bi imeli zapasti kazni, ampak tudi na take, pri katerih je nevarnost, da zanemarijo in razuzdajo, bodisi že po svoji krivdi ali pa po krivdi staršev in drugih odgojiteljev. Ako ni v takih slučajih več mogoče pustiti otroka v domači vzgoji ter ga postavili pod nadzorstvo in vzgojo občine ali kakega zasebnega društva, nastopi dolžnost države, da prevzame odgojo mladoletne osebe na javne troške in pod javnim nadzorstvom. Taki vzgoji bode mogoče izročati otroke do 14. leta in mladeniče do 18. leta. Ta vzgoja pa naj traja le tako dolgo, da doseže svoj namen, t. j. dokler bo gojenec moralno okrepljen in utrjen; nad 21. leto se ne bo mogla podaljšati, ker bi podaljšanje v takih slučajih ne obetalo uspeha.

Otrok se sprejme v prisilno vzgojo in izpusti iz nje na temelju sodne naredbe, ki jo izvršujejo posebne komisije. Prisilna vzgoja se prilagodi v posameznih slučajih razmeram v deželi, odgojna sredstva so po starosti, spolu in posebnih lastnostih gojencev različna. Otrok se izroči v prisilno vzgojo primerni rodovini ter se eventualno postavi pod nadzorstvo ali kake organizacije za obrambo otrok, ali se pa izroči javnemu zavodu za vzgojo in obrambo ali poboljševalnico. Odgojna sredstva se lahko menjajo, a treba je omogočiti prehod iz bolj strogih v zmernejše odgojne naprave, kakor tudi prestop gojenca v nauk h kakemu mojstru, o zaslužku pod nadzorstvom in končno v popolno samostojnost. Izvedenje odgojnih naprav se prepušča deželam (v zvezi z zakonom o poboljševalnicah); država nosi tretjino osnovnih in vzdrževalnih troškov in če bo treba, osnuje tudi svoje poboljševalnice.

Namen novega zakona je organizirati dosedanjo obrambno delavnost privatnih društev kakor tudi primerno sodelovanje javne uprave, ki bo skrbela predvsem za to, kar primanjkuje privatni delavnosti, t. j. za gmotna sredstva in izvrševalno moč.

„Südmark“ in „Schulverein“.

Nemci napenjajo vse moči, da bi uničili Slovence.

Vsakemu je najbolje doma, kdor ga ima. To našo grudo nam hočejo Nemci v svoji pohlepnosti odvzeti, pomaga jim pa pri tem c. kr. vlada, ki ravna z nami kakor mačeha. Nemci so si ustanovili dve mogočni organizaciji, ki imata edini namen, jemati nam zemljo in jezik. To sta nemški društvi „Schulverein“ in „Südmark“. Taka nam nasprotna društva podpira država, ki stoji na stališču enakopravnosti, posebno „Südmarko“ podpira zdaj s tem, da dovoljuje izdajo „Südmarkinih“ srečk. S kako požrtvovalnostjo delajo in nabirajo Nemci prispevke za svoja obrambna društva, nam kaže statistika članov in dohodkov samo za l. 1907 nemških obrambnih društev v avstrijski polovici.

Iz statistike je razvidno, da je izmed približno 10 milijonov avstrijskih Nemcev vsak 33. Nemec član kakega obrambenega društva in da pride na vsakega člana približno 4 K na leto. Na ta način so nabrali lepo vsoto 1,136.366 K v enem letu. Posnemajmo jih tudi mi! Ako bi bil vsak 33. Slovenec član Ciril-Metodove družbe, bi imela družba vsako leto 45.454 članov in ako vsak plača na leto 4 K, bi se vsako leto nabralo 181.816 kron. Posnemanja vredno je tedaj ravnanje po zgledu Nemcev samih. Ne moremo zahtevati, da bi dal vsak na leto 4 K in to tudi ni vsakemu mogoče. Ali toliko more vsak, da postane član te ali one Ciril-Metodove podružnice, da plača onih par vinarjev članarine, da rabi namesto drugih, izključno le družbine užigalice, cikorijo, milo, da se naroči na družbin list „Branik“ (2 K 40 v na leto), kar je dolžnost vsakega Slovenca. To so malenkosti, ki jih vsak lahko stori in ker ga nič več ne stane.

Za slovensko obrtno šolo v Trstu.

Poslanci dr. Rybář in tovariši so stavili v zbornici poslancev nastopni predlog:

Primorske Slovence, ki skupno z jezikovno in plemensko sorodnimi Hrvati tvorijo večino prebivalstva v Primorju, zanemarja vlada popolnoma na polju šolstva. Dočim za malo število priseljenih Nemcev zdržuje država na munificenten način ljudske, meščanske in srednje šole, pa nimajo Slovenci v Primorju ne le nobene srednje šole s slov. učnim jezikom, marveč se jim ne daja skoro nikaka prilika, da bi si pridobili izobrazbo za kvalificirano delo v obrti in industriji. To velja sosebno za Trst, na katerega območju prihajajo leto za letom k že obstoječim znamenitim industrialnim zavodom še nova velika podjetja. A dočim je tržaški teritorij kakor tudi daljna okolica obljudena skoro izključno od Slovencev in dočim v mestu samem velik del delavskega prebivalstva pripada k slovenski narodnosti, obstoji v Trstu le ena obrtna šola — z italijanskim učnim jezikom. Temu posledica je, da se morajo slovenski delavci z ozirom na pomanjkanje vsake strokovne izobrazbe zadovoljevati z delom podajačev, dočim so vsa mesta mojstrov in delovodij rezervirana za njih srečneje sodeželane italijanskega jezika, oziroma se ta mesta zaradi vedno naraščajoče potrebe na kvalificiranih delavcih po nemalem delu zasedajo po inozemcih. Tako prihaja, da se slovensko prebivalstvo celo iz najbliže bližine Trsta izseljuje v Ameriko, dočim inozemci, sosebno pa italijanski državljani dobivajo najlepšo in naj zdatnejo priliko za delo.

Ker je državi brez dvoma ta naloga, da tudi slovenskemu prebivalstvu Primorja, posebno pa v Trstu, da na razpolago za izobrazbo potrebnih strokovnih šol in ga usposobi za konkurenčni boj zlasti proti inozemcem, stavljajo podpisanci predlog:

Visoka zbornica izvoli skleniti:

Vlada se poziva, naj takoj ukrene predpriprave za ustanovitev državne obrtne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu, da tako omogoči nje otvoritev v najbližjem času in, če le možno, s prihodnjim šolskim letom.

Vseučilišče v Bosni.

Splitsko „Naše Jedinstvo“ je dobilo iz poslanskih krogov vest, da vlada resno namerava ustanoviti v Sarajevu univerzo za dijake iz Bosne in Hercegovine.

Nam se zdi ta vest nevrjetna. Če pa je kaj resnice na nji, imamo zopet posla z namero vlade, da bi naš narod še bolj cepila. Naj bi rajša ustvarila možnost, da bi bilo vseučilišče v Zagrebu za vse Srbe in Hrvate v monarhiji. Saj veliki Strofsmayer je ustvaril to vseučilišče za ves jugoslovanski Balkan. Vlada pa hoče zopet — cepiti, da lažje vlada!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Socialnemu odseku „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ je vposlal socialni odsek „Šmarsko-rogaškega učit. društva“ 7·60 K. Hvala! Dosedaj edini. Zdramite se tudi drugi okrajni socialni odseki! Živeli nasledniki! — Za učiteljski sklad so nadalje vposlali: Kaffou Ignac, šolski vod., Sjele Vrhe 2 K; Dedič Božidar, nadučit., Bočna, 2 K; Zemljič Branko, učit., 2 K; Dobnik Josip, nadučitelj, Ponikve, 2 K; Vošnjak Franja, učit., Ponikve, 1 K; Kavčič Alojzija, učit., Ponikve, 1 K; Jurkovič Milica, učit., Ponikve, 1 K; Gradišnik Armin, nadučitelj, Celje 3 K; Levstik Mihael, učitelj, Celje, 1 K; Žagar Josip, učitelj, Celje, 3 K; Valenčič Josip, učitelj, Celje, 2 K; Stante Martin, učit., Celje, 3 K; Voglár Fran, učitelj, Celje, 1 K; Rošker Fran, nadučit., Loka pri Žusmu 2 K; Cociancig Karla, učiteljica pri Žušmu 2 K. — Živeli nasledniki! Ime vsakega zavednega tovariša in tovarišice naj bo v izkazu za učiteljski sklad!

Fran Voglár, blagajnik.

Ljutomersko učit. društvo. Ker še danes nimam že pred nekaj meseci odposlane okrožnice pevcev in pevk, prosim, da blagovolijo člani pogledati v svojih predalih ter mi polo nemudoma poslati, ker bi zaznam moral biti že davno odposlan „Zvezi štaj. učiteljev in učiteljic. Iv. Tomažič, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima svoj redni letni občni zbor v sredo, na dan Sv. treh kraljev, dne 6. januarja 1909, v okoliški šoli v Ptuju. Začetek ob 10. uri dopldne. Ob pol 10. uri imata istotam odbor in soc. odsek društva sejo. Po zborovanju je skupni obed v gostilnici Zupančič s prosto zabavo in petjem. Isti dan priredi ptujska čitalnica v Nar. domu v Ptuju gledališko predstavo in ples.

Cenjeni tovariši in cenjene tovarišice ptujskega okraja se že sedaj opozarjajo na 6. januar 1909 ter se prosijo, da isti dan vsi prihite v Ptuj. — Vzpored občnega zbora učiteljskega društva se bo naznanil pravočasno v listih.

Prvi učiteljski krožek v ptujskem okraju se je vršil dne 10. t. m. na Ptujski gori. Udeležili so se ga tovariši in tovarišice s Ptujske gore, Št. Lovrenca na Dravskem polju, Majšperga in Narapelj. Tov. Pesek pozdravi iskreno navzoče kot sklicatelj krožka ter govori najprej o nastanku (Žirovnikova ideja), pomenu in prirejanju takih krožkov.

Razmotrivalo se je potem o izvenšolskem delovanju učiteljstva in posebno o prirejanju roditeljskih sestankov. Sklenilo se je, da bo učiteljstvo omenjenih šol pričelo smotreno izven šole delovati ter se je tudi napravil tozadevni načrt.

Prihodnji učiteljski krožek bo sredi januarja 1909 pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in se povabijo tedaj tovariši in tovarišice še nekaterih drugih šol, kakor iz Cirkovic, Sel in Hajdine.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je imelo svoj letni občni zbor na Rečici dne 15. listopada letos.

V svojem nagovoru je z veseljem konštatiral predsednik, da se je zbralo učiteljstvo v preteżni večini. Kot nov član je pristopila gospica M. Wudlerjeva, učiteljica v Novi Štifti. Živela! Da bi bila vrla koleginja!

Po počitnicah si želimo sami sebi in drug drugemu najboljših uspehov — tako v šoli, kakor tudi v izvenšolskem delovanju. Če pa hočemo uspehe doseči, je potreba prav intenzivnega delovanja.

Nad našimi glavami se zbirajo črni oblaki. Zlasti v našem okraju se temnijo boljinbolj ti oblaki in nas hočejo oškodovati in, če bi šlo, uničiti.

Toda mi stojimo trdno na braniku — in hočemo z združenimi močmi odbijati vse sovražne naklepe.

Dokler bomo složno nastopali, nam razni naši protivniki nne bodo mogli dosti škodovati.

Šola mora biti vedno boljinbolj slobodna, vedno boljinbolj naša.

Bodimo, kar se tiče stanovskih in društvenih reči, naše organizacije — složni, delajmo v edinosti. Osebnosti na stran! Vsi za enega, eden za vse!

Stopajmo krepko, četudi previdno v vsakem oziru — naprej!

Po prečitanju zapisnika in dopisa sta tovariša Kelc in Kocbek razpravljala o „Zavezinem“ zborovanju v Gorici. Omejila sta se na posameznosti, ki niso bile v naših listih. Obširnejše poročilo je itak vsak čital v „Učit. Tovarišu“ in v drugih listih, če se sploh zanima za to.

Naš okraj je bil v Gorici z ozirom na daljavo in stroške — častno zastopan. Bili so tam 4 člani našega društva.

Temu je sledilo poročilo o delovanju v minulem društvenem letu. Tajnik je poročal o društvenih zborovanjih, o raznih nastopih na-

šega društva itd. Zlasti je omenjal slavljenje društvene dvajsetletnice.

Blagajnikovo poročilo je bilo še dokaj ugodno. Le žal, da je še več takih, ki so še letnino dolžni. Štiri kronce na leto pač lahko vsaka učiteljica in vsak učitelj utrpi za svojo stanovsko organizacijo.

Računska pregledovalca tov. Burdian in gdč. Volc sta našla račune v redu.

Tajniku in blagajniku se je na to izrekla soglasna zahvala za trud in marljivost.

Volitev novega odbora je imela sledeči izid: predsednik: Kelc Ivan, nadučit. v Novi Štifti; njegov namestnik: Terčak Josip, nadučitelj v Ksaveriju; tajnik: Šijánec Ign., učitelj v Gor. gradu; blagajnik: Wudler P., nadučitelj na Ljubnem; odbornika: gdč. Volc Kristina, učiteljica v Šmartnem in Burdian Ivan, nadučitelj istotam.

Izjava. Dne 6. avgusta 1908 se je na povabilo deželnosodnega svetnika g. K. Grebenca vršilo osnovalno zborovanje „Društva za otroško varstvo in mladinsko oskrb za okraj Gornji grad“ v škofovi graščini v Gornjem gradu. Tega zborovanja se je udeležilo približno 60 oseb, med temi 4 duhovniki, nad 20 učiteljev in učiteljic, župani, občinski svetovalci in odborniki, notar, zastopniki denarnih zavodov itd.

Ker je predsednik „Učiteljskega društva za gornjegrajski okraj“, Ivan Kelc, s pismom z dne 25. julija t. l. naznanil gosp. svetniku K. Grebencu, da je imenovano učiteljsko društvo preložilo svoje že poprej določeno in razglašeno zborovanje iz Bočne v Gornji grad, je vedel gosp. svetnik K. Grebenec, da se zborovanja „Društva za otroško varstvo in mladinsko oskrb za okraj Gornji grad“, udeleži učiteljstvo gornjegrajskega okraja polnoštevilno, kar se je tudi zgodilo. Navzlic temu je gosp. svetnik K Grebenc izmed navzočih 4 duhovnikov predlagal v osnovalno predsedstvo 3 duhovnike — reci: tri duhovnike — in enega uradnika. Zaradi tega postopanja gosp. svetnika je bilo navzoče učiteljstvo prezirano, ogorčeno in je zapustilo zborovalno sobo.

„Učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj“ je na to isti dan po omenjenem zborovanju soglasno sklenilo, da hoče navzlic izvršenemu preziranju od strani g. svetnika sodelovati pri gori omenjenem društvu.

Sklicatelj zborovanja „Društva za otroško varstvo in mladinsko oskrb“, gospod svetnik K. Grebenec, bi moral uvideti, da s svojim predlogom za predsedstvo ni prave pogodil. Nasprotno je omenjeni g. svetnik navidezno opravičujoč svoje postopanje, večkrat napadel učiteljstvo gornjegrajskega okraja v „Slovencu“ in „Slov. Gospodarju“ kot „liberalno učiteljstvo, da ga takorekoč ni videl, ker je sedelo v zadnjih vrstah.“ Učiteljstvo ni vsiljivo in je zato res ostalo v ozadju, a z ozirom na prejšnje pismeno obvestilo društvenega predsednika bi bil vendar moral g. svetnik računati, da bo in je učiteljstvo navzoče.

Le v slučaju, da g. svetniku ni nič ležeče na sodelovanju učiteljstva, ki zaradi svoje službe najbolj pozna razmere osirotelih učencev, je razumeti njegovo, učiteljstvo prezirajoče postopanje, ki se je še očitno pokazalo dne 26 oktobra t. l., ko je bilo sklicano novo zborovanje že omenjenega društva, in sicer v ponedeljek, kateri dan je bilo učiteljstvu zaradi šolskega pouka nemogoče, se udeležiti zborovanja.

Sicer pa nobeno šolsko vodstvo ni dobilo vabila, dočim so č. gg. duhovniki prišli v mnogobrojnem številu.

Učiteljsko društvo za okraj Gornji grad — zbrano na svojem glavnem zborovanju dne 15. novembra 1908 na Rečici, ogorčeno obžaluje, in sicer soglasno za učiteljstvo poniževalno postopanje g. svetnika K. Grebenca pri snovanju „Društva za otroško varstvo in mladinsko oskrb za okraj Gornji grad“ in njegovo časnikarsko zadiranje v učiteljstvo.

Zaraditega se izreče učiteljstvo, da tako dolgo, dokler vodi sedanji predsednik g. svetnik K. Grebenc večkrat imenovano sicer toli važno društvo, zaradi krutega in neopravičenega žaljenja učiteljstva, ne more sodelovati, kar bi sicer z veseljem storilo. —

Po razgovoru o marsikateri lokalni zadevi zaključi predsednik občni zbor.

Po zborovanju se je učiteljstvo v gostoljubni hiši Čuježevi prav dobro zabavalo. Čast kuharici in gospodarju!

Ormoško okrajno učiteljsko društvo je imelo 5. m. m. v ormoški okoliški šoli izredni občni zbor, ki je bil jako dobro obiskan. Kot gost je bila navzoča gospodična Frančiška Mešek, učiteljica na Runču. Nanovo je pristopila gospodična Karolina Großmann, učiteljica pri Svetinjah.

Društveni predsednik tovariš Josip Rajšp se je takoj v začetku zborovanja v vznesenih besedah spominjal 60letnice vladanja našega presvetlega cesarja ter se je na koncu njegovih besed zapela cesarska pesem; predsednik pa se je pooblastil, da odpošlje na dan 2. decembra čestitko na najvišje mesto. Zatem naredi predsednik kratek pregled o šolsko-političkem gibanju v času od zadnjega zborovanja, se spominja prerano umrlega dr. Ivana Dečka, sredškega rojaka, ki je bil eden najdelavnejših in najzaslužnejših rodoljubov.

Razprava referenta za šolske zamude o okr. šol. svetu, tovariša Rajšpa „Kako ima učiteljstvo in krajni šolski svet obravnavati zamude po novih izvršitvenih predpisih“, je bila temeljita ter debata živahna. Poročilo o XX. skupščini ‚Zaveze‘ je na željo navzočih, s katero se je tudi poročevalec tovariš Pintarič strinjal, odpadla z ozirom na pomanjkanje časa in ker je o tem „Učit. Tovariš“ itak jako natančno poročal.

Na dnevnem redu je bil dalje končni sklep zaradi kazni, ki jih imajo plačati društveniki, ki se zborovanja ne udeležijo. Zaradi te preporne točke je bil sklican ta izredni občni zbor. Po precej burni debati se sklene, da kazni odpadejo.

Med mnogimi dopisi je omeniti osobito onadva socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, ki vabi k pristopu k pristopu k ‚Narodni založbi‘ in k ‚Zvezi narodnih društev‘, kar se oboje sklene storiti. Iz različnih obširnih važnih, dopisov „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, kakor oni zaradi sklepov in peticij za regulacijo plač v različnih šolskih korporacijah, v zadevi prihodnjega učit. koncerta slov. štaj. rčiteljstva itd. se vidi, da je naša „Zveza“ jako delavna.

Za prihodnji redni občni zbor se naprosi predsednik socialnega odseka „Zaveze“, tov. Anton Pesek, da predava o „Našem delu“.

Istra.

„Slovensko učiteljsko društvo za Istro“ ter „Tržaške učiteljsko društvo“ priredita prihodnjo nedeljo dne 20. t. m. ob 11. uri predpoldne v Dekanih svoj prvi sestanek, h kateremu so povabljeni vsi bodoči kolegi koprski učiteljiščniki IV. tečaja.

Dnevni red: I. Nagovor predsednika. II. Tovariš Grmek referira: „Učiteljstvo in slovenska društva“. III. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši! udeležite se v čim večjem številu, od bližnjih koleginj in kolegov pa smemo pričakovati, da ne bode nihče manjkal!

Srednješolski vestnik.

** **„Društvo slovenskih profesorjev“** ima svojo glavno skupščino v nedeljo, dne 27. decembra t. l., ob 10 uri dopoldne (nadaljevanje eventualno ob 3. uri popoldne) v mali dvorani ljubljanskega „Narodnega doma“. Dnevni red: 1. Ogovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo preglednikov. 5. Volitev 8 odbornikov. 6. Slučajnosti, oziroma posebni predlogi društvenikov. NB. V smislu pravil (§ 11, 4) mora biti vsak predlog, ki bi naj prišel na dnevni red, priobčen odboru vsaj teden dni pred glavno skupščino.

** **Novomeška gimnazija.** Pisali smo že o tem srednjeveškem zavodu. Poslopje je vse prej kot prikladno za šolo. Človek bi kvečjemu mislil, da se ta starina rabi za skladišče, ne pa za šolo. V umazane in temne luknje, ne pa v sobe, morajo zahajati ubogi dijaki. Vsak, ki ima količkaj smisla za higieno, se mora zgražati nad tem, da imamo v dvajsetem stoletju, v „prosvetljeni“, „moderni“ Avstriji še vedno tako starinska, nehigienična šolska poslopja. Toda kaj se hoče! Naša preljuba, zlasti nam Slovencem vedno naklonjena vlada ima denar za nemške nacionalne namene, ustanavlja nemške šole, kjer jih ni treba, prevzema šulferajnske ponemčevalnice v svojo oskrbo, dovolj denarj ima, kadar je treba podpirati vsenemške prireditve. Le kadar je treba izdati kak krajcar v slovenske kulturne namene, tedaj pri vladi ne slišijo ničesar, ako pa slišijo, vprašajo prej Nemce dovoljenja in ker ti seveda ne dovolijo, ostane vse pri starem. Tako je tudi z novomeško gimnazijo. Vse prošnje ne pomagajo nič in če vlada že tudi kaj obljubi, pozabi takoj na vse. — Smo pač Slovenci! Toliko o poslopju. Temu pa popolnoma odgovarjajo razmere na gimnaziji. Ker je že poslopje srednjeveška luknja, razmere seveda tudi ne morejo biti boljše. Gospodar na tej gimnaziji ni vavnatelj, kakor bi človek mislil, temveč vsemogočni paša Mariuko. Znan je že od nekdaj kot hud fanatik toda v zadnjem času je začel naravnost besneti. Na gimnaziji vlada navadna inkvizicija. —

** **Iz profesorske službe.** Profesorja šolski svetnih dr. Janko Bezjak in Alojzij Virbnik, oba na II. državni gimnaziji v Ljubljani, bosta s 1. januarjem 1909 pomaknjena VII. čin. razred.

** **Celjski nemški gimnazijci** postajajo, kakor se nam poroča, od dne do dne bolj predrzni. Kar javno pri belem dnevu demonstrirajo s svojim vsenemštvom — in to v pričo svojih profesorjev — ter na ulicah celo napadajo slovenska naša dekleta. Vse počenjanje teh fantalinov pa propagira znan celjski listič „Deutsche Wacht“, a o vsem tem noče nič vedeti direktor — Proft . . . Potem naj pa kdo reče, da to ni krasno vzgojevanje. Smo pač v Avstriji.

Književnost in umetnost.

Andrej Hofer, tirolski junak. Ljudska igra v petih dejanjih z opisom tirolskih bojev leta 1809. Poslovenil Franc Rihar, Cena 80 h, 10 izvodov 5 K.

Zbirka prostih spisnih nalog učencev krškega in litijskega okraja. Uredil Ivan Magerl, strokovni učitelj na meščanski šoli v Krškem. Izdalo in založilo „Pedagoško društvo v Krškem“. Cena 1 K. 1909. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. — Ta zbirka ima namen, da pridobi za racionalno postopanje v spisnem pouku še one učitelje, ki so doslej vztrajali pri stari metodi. Zbirka je vrlo zanimiva in se brez dvoma naglo razširi med učiteljstvom že zato, ker je edina svoje vrste.

A. Medved: Poezije, II. del. — Ime in veljava A. Medvedova sta tolika, da je odveč posebno priporočati proizvode njegovega neizčrpnega pesniškega duha. Kakor je prva zbirka njegovih pesmi zavidala sodobnike po globokomiselnosti in markantnosti oblike, ki daje A. Medvedu med slovenskimi poeti čisto posebno mesto, tako bo drugi del njegovih „Poezij“ gotovo še bolj poglobil in povzdignil vrednost in velikost njegovo. — Založništvo je poskrbelo, da je zunanja oprema vredna notranje lepote dela. Cena broširani knjigi K 4·—, vezani knjigi K 5·40.

Politiški pregled.

* **Državni proračun za l. 1909.** Vodja finančnega ministrstva baron Jorkasch-Koch je obširno utemeljeval predloženi proračun za l. 1909. Proračun izkazuje 2.303,596.103 krone izdatkov in 2.303,657.294 K dohodkov, potemtakem prebitka 61.191 K. Minister je pa tudi povedal, da se bo ta prebitek še znatno skrčil. Ako primerjamo letošnji proračun z lanskim, vidimo, da so izdatki narasli za 154,7 milijonov, dohodki pa za 154,6 milijonov K. Minister baron Jorkasch-Koch je podal najprej kratek pregled o splošnem gospodarskem položaju in o vplivu tega položaja na Avstrijo. Kmetijstvo je kljub temu, da ni bila žetev povsod ugodna, vendar napredovalo. Industrija je deloma nazadovala, posebno izdelovanje platna, sukna in usnja. Vse to vpliva na denarni trg, v drugi vrsti pa tudi na državni proračun. Govoreč o proračunu samem, je povedal minister, da bi bili višji izdatki le 140 milijonov kron, ako se odšteje izdatek 14,2 milijona za podržavljenje Severne železnice. Za podpore rodovinam rezervistov, za izboljšanje piač pri deželni brambi in orožništvu ter za izboljšanje hrane vojakom so v proračunu 3 milijoni. Za izboljšanje plač duhovnikom (kongrua) so istotako določeni 3 milijoni. Jako so se zvišali izdatki naučnega ministrstva. V letu 1909 se namreč namerava ustanoviti 18 novih srednjih šol. Tudi ministrstvo za javna dela zahteva izredno povišane izdatke, med temi 4 milijone za obrtno šolstvo. Finančno ministrstvo izkazuje 40 milijonov več izdatkov, od teh je 23 milijonov določenih za izboljšanje plač nižjim uradnikom in slugam. — Najhujše breme je seveda državni dolg, ki presega že 10 milijard, tako da treba za same obresti 348 milijonov, za amortizacijo pa je treba še nadaljnih 57 milijonov. — Ministrovo utemeljevanje je bilo sprejeto z odobravanjem.

* **Avstroogrsko-turška pogajanja.** List „Šuraj Umet“ poroča, da je avstroogrski poslanik markiz Pallviccini imel z velikim vezirjem pogovor o sredstvih in potih, kako bi zaradi Bosne in Hercegovine prišlo do začasnega sporazuma. Poslanik je izjavil, da se Avstro-Ogrska sporazumno s Turčijo želi udeležiti konference in tu konstatirati fait accompli. Porta bi pa morala najti sredstev, da se ustavi bojkot, kolikor je to v nje moči. Sicer ni možno pričakovati kakega uspeha. — Veliki vezir je odgovoril, da ni bojkot z vladnimi posli v nikaki zvezi. Ako bi taka zveza obstajala, bi se že dalo kaj storiti. Vlada pa ne more vplivati na ljudsko voljo. „Šuraj Umet“ meni, da mora Avstro-Ogrska, ako hoče, da pride do sporazuma, pustiti ob strani bojkotno vprašanje in predvsem ustvariti podlago za sporazum. Dobra volja, ki bi se pojavila na pogajanjih, bi gotovo tudi vplivala na pogajanja.

* **Zahteve Črne gore.** „Times“ je objavila kratek izvleček iz note in spomenice, ki jo je Črna gora doposlala velevlastim. Črna gora zahteva v spomenici, da ji Avstrija odstopi Spuž, in pravi, da bi bila to najvažnejša, ampak ne edina kompenzacija Črne gore. Zdi se, da se hoče Avstro-Ogrska odpovedati členu 29. berlinske pogodbe; v tem slučaju izgubi Spuž za Avstro-Ogrsko vsako veljavo, dočim bi razveljavljenje člena 29. brez odstopa Spuža ne prineslo Črni gori nikake koristi.

* **Dve trikolori na Dantejevem spomeniku.** Na Dantejevem spomeniku v Trentu so našli dve trikolori. Prva veča v italijanskih barvah je imela napis: „Živeli mučeniki iz Belfiore!“, druga manjša v slovanskih narodnih barvah pa napis: „Živio Praha!“ Policija je dala zastavi sneti in jih je odnesla na policijski komisarijat.

* **Mestni svet rimski** je soglasno sklenil dati dvema ulicama ime — Trenta in Trsta.

* **Zaplemba orožja v Bosni.** Kakor poroča „Pesti Harlap“, je bosanska vlada izdala ukaz, da mora prebivalstvo brez odloga izročiti oblastvenim organom sploh vse orožje, ki ga ima, in sicer pod pretnjo strogih kazni.

* **„Mirna Bosna“** Vojno ministrstvo je dobilo iz Sarajeva obvestila, da so vse vesti o srbskih vstaših neresnične. V notranjosti, kakor tudi na mejah je popolnoma mirno. Resnica je, da so blizu meje srbske čete, toda ukaz imajo od svoje vlade, da morajo mirno čakati in ne smejo prekoračiti meje.

* **Ustava za Bosno in Hercegovino.** V krogih višjega uradništva govore, da je v upravi obeh anektiranih dežel v najkrajšem času pričakovati velike izpremembe. V skupnem finančnem ministrstvu na Dunaju že izdeluje posebna komisija načrt za ustavo v Bosni. Zaraditega se je tudi v obeh parlamentih zavlekla razprava o aneksiji.

* **Srbija.** Ker potrebuje vlada denar za oboroževanje, so se vse projektovane zgradbe železnic sistirale. Znesek 16 milijonov frankov, ki so bili namenjeni za železnice, se je že porabil zv vojne namene. Nadalje se je vzelo 10 milijonov pri otomanski banki in 5 milijonov pri berlinski trgovski družbi. Iz državne blagajnice se je vzelo nad $1^1/_2$ milijona. V Solun je prispela druga velika pošitjatev srbskega vojnega materiala za Srbijo. Tretji transpotr pride dne 20. t. m. — V moskovskih trgovskih krogih govore, da je srbska vlada naročila pri ruskih tvornicah velike množine orožja. Precejšnje odpošiljatve orožja so že odšle v Srbijo. — „Pravda“ je zvedela, da so bili vsi častniki, nahajajoči se v inozemstvu, pozvani, naj se vrnejo v Srbijo, da vstopijo v v svoje četne zbore. — „Voss. Zeitung“ poroča, da je Srbija naročila v Nemčiji 100.000 šotorov, ki morajo meseca februarja in marca biti izročeni v Belemgradu. ‚Voss. Zeitung‘ tolmači to vest nastopno: Težko je umeti, kaj hoče Srbija s temi 100.000 šotori. Srbska vojska vštevši prvo in drugo reservo, šteje skupno 350.000 mož, število, ki ga utegnejo pomnožiti ruski dobrovoljci. Ako je morda tudi neko število določeno za Črno goro, se vendar zdi čudno, da je Srbija naročila toliko šotorov. Končno vpraša ‚Voss. Zeiturg, kje jemlje Srbija denar za tako ogromno naročilo.

* **Francoske vojaške vaje 1909.** „La France Militaire“ poroča, da je francoski generalni štab določil, da se bodo jesenske vaje l. 1909 na jugo-vztoku države. Središče bo Aix, torej ob italijanski meji.

* **Zopet reduciranje civilne liste na Portugalskem.** Finančni odsek portugalske zbornice je sklenil, da se s 1. aprilom 1909 zniža kraljeva civilna lista za 20%. Apanaža za kraljic-mater se je popolnoma črtala.

Vestnik.

Cenjenim naročnikom! Leto se nagibljeh koncu, zato vljudno opozarjamo vse cenjene naročnike, ki še niso poravnali naročnine, naj torej store svojo dolžnost. Tudi mi moramo spraviti v red svoje račune, če pa ne dobimo plačane naročnine, jih ne moremo. Torej prosimo!

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani so se zadnji čas vršili shodi ua Dunaju, v Pragi, v Trstu, v Ljubljani in v Celju. — Od vseh strani slovenske domovino zveni enoten glas: Slovensko vseučilišče v Ljubljani!

Slovensko vseučilišče zopet odstavljeno! Dne 9. t. m. je ministrski predsednik Bienerth izjavil v državnem zboru, da predloži januarja parlamentu predlogo za ustanovitev laške pravne fakultete. Ni pa prav nič povedal, kdaj misli vlada slovensko vseučilišče spraviti na dnevni red ter tudi ni reagiral na tozadevni medklic poslanca Hribarja. Pričakovati torej še dolgo nimamo ničesar, da bi vlada kaj ukuenila za ustanovitev slovenske univerze, ker se ravno nihče ne poteguje za nas. Italijani dobe pa vseučilišče, ker je to zahteval italijanski zunanji minister Tittoni, ki je izkoristil neugodno stališče avstrijske zunanje politike. Ker zahteva ta minister, da se ustanovi italijansko vseučilišče v Trstu, bo najbrž tudi to dosegel, naj se potem naši poslanci in ves parlament postavijo na glavo. Dozdaj je navadno Nemčija komandirala našo vlado, zdaj bo pa še Italija, in skoro se bomo vprašali čigavi podaniki smo!

Tov. L. Jelenc je izstopil iz izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke.

„Slovenski Narod“ trdi venomer, da sem prostovoljno odstopil od kandidature v splošni kuriji. Izjavljam, da to ni res. Od kandidature me je odrinil neopravičeno sklicani drugi shod ljubljanskih zaupnikov in izvrševalni odbor narodno-napredne stranke, ki je vzdrževal in vpošteval samo ta sklep, zavrgel pa sklep prvega shoda.

Toliko v pojasnilo.

L. Jelenc.

„Slovenski Narod“ zmerja od zadnje volitve sem na vse strani, le one pusti v miru, ki so provzročili razpor in razdor v stranki. Prvi je kršil in rušil disciplino v stranki g. Jos. Turk. Vedel je, da je izvrševalni odbor narodno-napredne stranke, zbor zaupnikov iz vse Kranjske in prvi shod ljubljanskih zaupnikov postavil za kandidata tov. L. Jelenca. Navzlic temu je vzdrževal svojo kandidaturo in se ni vdal strankinim sklepom. Drugi, ki je kršil disciplino, je bil g. dr. Ivan Tavčar. Namenoma je menda izostal od važne seje izvrševalnega odbora da je mogel potem pri prvem shodu ljubljanskih zaupnikov z vso vehemenco nastopiti zoper Jelenčevo kandidaturo v mestni skupini. Razpor je pa dovedel

do vrhunca, ko je neopravičeno sklical drugi shod ljubljanskih zaupnikov in tem potom odrinil tov. Jelenca od kandidature. Nad tema dvema gospodoma naj se huduje „Slov. Narod“ in zadel bo pravo.

„Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Deželno učiteljsko društvo v Ljubljani“ imata svoj letošnji redni občni zbor v ponedeljek 28 t. m. v Narodnem domu ob 9. in 10. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom. K obilni udeležbi vabita odbora.

Umrl je v Ljubljani tov. Josip Potrato. star šele 22 let. Umorila ga je učiteljska bolezen — sušica. Idealnemu mlademu tovarišu blag spomin!

Podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda! Leto se bliža koncu, in družbino knjigovodstvo prosi, da pošljejo podružnice vse prispevke za letošnje leto vsaj do 25. decembra t. l. Prispevki, ki bi se vposlali januarja meseca prihodnjega leta, se ne morejo izkazati kot dohodki v l. 1908. — Oskrbniki nabiralnikov družbe sv. Cirila in Metoda naj izpraznijo nabiralnike in pošljejo denar do 25. decembra, da se morejo izkazati te vrste dohodki v računih za letošnje leto.

Bojkot proti lastnim rojakom je nekaj nečuvenega in vender se to izvršuje v novejšem času proti slov. učiteljstvu na Kranjskem, v času torej, ko je sloga Slovencem tako potrebna. S preganjanjem učiteljstva se ne ruši le sloga, ampak demoralizuje naše dobro ljudstvo in vzgaja k neznačajnosti. Pustimo tedaj to, kar nas loči in iščimo rajši te, kar nas druži, ker le v popolni edinosti bomo kos tujemu navalu. Potegujmo se pa tudi za slogo vseh Slovanov, ker **sami** ne opravimo nič proti mogočnim Nemcem in Italijanom, ki nas od vseh strani obdajajo in preže po naši posesti. Le sloga nas jači!

Zemljepisna posebnost. Obče znano je, da Slovenci in Čehi spadamo k najzahodnejšim Slovanom, manj znano pa je, da leži Ljubljana in Praga na istem meridijanu.

„Karstgau“. Nemci v Gorici so ustanovili, kakor se čuje, za podružnice „Südmarke“ na Primorskem in Kranjskem „Karstgau“. Predsednik je neki profesor.

V Kanalu pri blagoslovljenju nove šolske stavbe navzoče učiteljstvo nabralo 20 K za tovariša, ki ga priporoča naš „Učit. Tov.“ v podpiranje. Znesek mu je poslal tov. Kutni direktno. Prosimo prav nujno predvsem kranjske tovariše, da priskočijo na pomoč! Doslej je darovalo večjo vsoto le tolminsko učiteljstvo. Dolžnost nas vseh je, da pomagamo tovarišu v nesreči!

Pozor! Učiteljstvo opozarjamo na „Izjavo“ v poročilu „Gornjegrajškega učiteijskega društva“. Tamošnje učiteljstvo bije boj z višjesodnim svetnikom g. Grebencem. — Tudi višje oblastnije vedo o tej aferi, ker je omenjeni gospod zatožil učiteljstvo na višjih mestih. O tej aferi hočemo še natančneje poročati.

Solsko vprašanje v Novem mestu. V nobenem kraju se občina in okrajni šolski svet tako malo ne briga za ljudsko šolo kakor ravno v Novem mestu. Prave šole itak nimajo, temveč se potičejo kar v privatnih treh stanovanjih. Upati je, da se šolsko vprašanje v najkrajšem času reši in da dobi Novo mesto zahtevam ustrezajoče šolsko poslopje, in sicer za deško in dekliško šolo! Pa tudi patre frančiškane naj nadomesti prosvetno učiteljstvo.

Iz Ljutomera nam pišejo: Na Fran-Jožefovi šoli v Ljutomeru se je dne 6. decembra uprizorila spevoigra tovariša E. Adamiča. Radovednost in patriotiško razpoloženje sta privabili toliko občinstva, da je bila prostorna telovadnica kar natlačena. Uspeh uprizoritve je presegel pričakovanje, zakaj vse: scenerija, petje, klavirske točke in deklamacije — je občinstvu izborno ugajalo. Kaj srčkani so bili ti šolarčki, bodisi kot mladi vojaki, pevci, deklamatorji ali pa zastopniki raznih stanov in narodov naše širne države. Za trud, ki ga je imelo učiteljstvo, zlasti vežbatelj petja tov. Zacherl, s pripravljanjem, je želo ta dan obilo hvale. Take uprizoritve z učenci so najbolje priporočilo novodobne šole in obenem najizdatnejše mašilo ust klevetnikom šole in učiteljstva. Zato bi se jih naj prirejalo kjerkoli je mogoče. — Tov. E. Adamiču pa se mora izreči javno priznanje, da je umel tako spretno poviti v tridelni venec za letošnji vladarski jubilej našega cesarja prikladne pesmi in deklamacije ter vse združiti v lepo logično in harmonično celoto. Harmonizacija pesmi za spremljanje s klavirjem, kakor vse klavirske partije vobče so tudi vrlo uspelo delo. Spevoigra „Slava cesarju Francu Jožefu I“ je tedaj vredna vsega priporočila. Za slična delca so bili razni nemški skladatelji odlikovani; tovariš Adamič bi za svoje duhovito delo zaslužil odlikovanje na prvem mestu, a dozdaj še menda čaka nanje. Je pač — Slovenec in ni ga, ki bi pel o njegovih zaslugah „navzgor“. Bodi mu priznanje tovarišev in občinstva vsaj mala odškodnina za to!

Prvi sestanek koprskih učiteljišnikov z učiteljstvom se vrši dne 20. t. m. v Škofijah blizu Kopra. Sklicuje ga „Učiteljsko društvo za koprski okraj“ na iniciativo „Tržaškega učiteljskega društva“. — Slišimo, da se udeleže tega koristnega sestanka tudi nekateri tovariši z Goriškega. — Tovariši! Ob Adriji vstajamo: V soboto Trubarjeva slavnost, osem dni pozneje pa imamo zopet svoj dan v Škofijah. Pridite in pomagajte tovarišem, ki prihodnje leto pridejo med nas v življenje, vsaj z dobro besedo. Pripravljajmo jih na vzvišeni njih poklic!

Za učiteljski sklad socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ so darovali: Kelc Ivan, nadučitelj, in Marica Wudler, učiteljica, oba v Novi Štifti, 4 K; Šijanec Franc, nadučitelj pri Sv. Antonu v Slov. Goricah in učiteljstvo 3 K; Tramšek Moric, nadučitelj v Sromljah 1 K; Tramšek Ivana, učiteljica v Sromljah 1 K; Petrič Lud., učitelj v Sromljah 1 K; Daneu Antonija, učiteljica v Sromljah 1 K; Černelc Fran, nadučitelj, Artiče 1 K; Slanc Ernest, nadučitelj v Petrovčah z učiteljstvom 8 K. Hvala! Živeli nasledniki v mnogobrojnejšem številu v prihodnjem izkazu!

Fran Voglár, blagajnik.

Iz Košane nam pišejo: Preredki jubilej 60letnega vladanja premilega vladarja, smo veličastno praznovali. V nedeljo, dne 29. novembra, so se zbrali vsi občani. Točno ob 6. uri zvečer je bila razsvetljava vasi. Pred šolo je stal prekrasen spomenik cesarjev z raznimi transparenti. Vsi farani so se zbrali pred šolo kjer je imel slavnostni govor nadučitelj Janko Grad. Nato sta deklamovala 2 otroka iz 3. razreda, nakar je zapelo „Košansko pevsko društvo“ cesarsko pesem in Lepo našo domovino, meš. zbor „Kat. slov. izobraževalnega društva“ pa Našo pesem. Nato je šel izprevod okolo vasi. Cesarjevo podobo so nesli štirje „angeli“, stražili pa so jo „domači brambovci“ iz 3. razreda. Pred župniščem je bil drug krasen spomenik. Tu je govoril g. župnik K. Lenasi. Pele so se zopet tri pesmi in deklamovala sta dva otroka. — Pred županovo hišo so združeni pevci, zapeli meš. zbor „Zjasni zvezde mu temné!“ in cesarsko pesem pa enoglasno. Solze navdušenja so vrele navzočim iz oči ob veličastnih zvokih mogočne himne. Od tu smo spremili cesarjevo podobo v šolo ob gromovitih slava-klicih. Vsa vas je bila divno razsvetljena, grmeli so topiči in švigale so rakete. Izprevod, ki se ga je udeležilo nebroj ljudstva iz 7 vasi, je spremljalo 40 nosilcev balonov. — Dne 2. decembra pa se je uprizorila v šoli z velikanskim uspehom Adamičeva spevoigra „Slava cesarju!“ Otroci so bili obdarovani s podobami, pecivom in sadjem. Vse to je daroval g. župnik Lenasi. Presrčna mu hvala!“

Na prvem zborovanju združenih slovanskih esperantov ob priliki zadnjega svetovnega esp. kongresa v Draždanih se je pozdravljalo z navdušenjem ustanovitev prvega slov. esp. krožka. Da izvrši naš krožek (Maribor, Ob parku 1, III.) prvo svojo večjo nalogo, da izda namreč popolno slovnico esp. jezika za Slovence, se obračamo zopet na slavno občinstvo z nujno prošnjo, da nas podpira v večji meri ko doslej z — naročili. Obračamo se posebno do slov. razumništva, z vso gotovostjo pa pričakujemo, da se prijavijo dotični p. n. gospodje, ki smo jim poslali tozadevne tiskovine, ki so provzročile naši itak jako suhi blagajnici velike stroške. Poudarjamo pa še enkrat, da sprejemamo iz srca radi tudi naročila tistih, ki ne nameravajo postati esperantisti, ki pa podpró s svojim cenjenim naročilom naše stremljenje (Knjiga bo stala 2 K ter se razpošiljala po poštnem povzetju.)

Jubilejske ustanove goriško dežele. V proslavo 60 letnice cesarjevega vladanja je sklenil deželni odbor predlagati deželnemu zboru: 1. da napravi ustanovo za pospeševanje kmetijskega napredka: 2. da ustanovi še osem brezplačnih mest v gradeškem morskem zdravilišču za otroke; 3. da se zvišajo podpore visokošolcem od 400 na 600 K na leto in se jim zagotovijo za vso dobo študij. Nadalje je deželni odbor tudi podelil podpore ranjenim in bolnim vojakom, ki so se izplačale 1. decembra.

Osebne vesti. Učiteljica v Ljubljani Albertina Vajda in dosedanja praktikantinja v Spodnji Šiški Angela Krakerjeva sta imenovani za provizorični učiteljici na 5 razrednici pri Sv. Petru v Ljubljani. Dosedanji pomožni učitelj v Selu Josip Miheličje imenovan za provizoričnega učitelja istotam. — Zaradi bolezni jo dobila dopust učiteljica Tomšičeva v Višnji gori in pride na njeno mesto kot suplentinja absolvirana učit. kandidatinja Hermina Breindlova.

Osebna vest na Štajerskem. Naslov ravnatelja je dobil okrajni šolski nadzornik I. Dreflak v Ptuju.

Vekoslav Legat umrl. V starosti 56 let je umrl v Celovcu poslovodja tiskarne družbe sv. Mohorja g. Vekoslav Legat, ki si je za probujo koroških Slovencev pridobil mnogo zaslug. Bil je rodom Ljubljančan. Kot strokovnjak v tiskarstvu ima zaslugo, da je tiskarna družbe sv. Mohorja pod njegovim vodstvom postala ena največjih in najbolj vzorno urejenih daleč okrog, saj ji je pokojnik posvetil vse svoje moči več kot četrt stoletja. Skoro dvajset let je bil tudi med slovenskimi prvoborilci na Koroškem. Nastopal je na mnogih shodih kot govornik, organiziral volitve in pisal mnogo za „Mir“ in „Slov. Narod“. Pred nekaj leti se je umaknil iz političnega življenja in se posvetil edino svojemu poklicu. Bodi vrlemu možu trajen spomin!

Dr. Hinko Dolenc umrl. Po dolgem bolehanju je v svojem rojstnem kraju na Notranjskem, na Razdrtem, umrl upokojeni sodni tajnik dr. Hinko Dolenc. Bil je znan širom slovenske domovine po svojih humorističnih pripovedkah in novelah, ki jih je priobčeval v „Ljubljanskem Zvonu“ in „Slov. Narodu“. Pokojnik je bil velik lovec in nam je tudi v svojih spisih podal več v resnici lepih in duhovitih lovskih črtic. Bil je tudi nekaj časa deželni poslanec in vedno napreden mož. Bil je tudi izvrsten družabnik, blag značaj in dobra duša. Blag mu spomin!

Jubilejne podobice in brošurica „Iz življenja našega cesarja“. Ker povprašujejo nekatera šolska vodstva, oz. kraj. šolski sveti še vedno po jubilejnih podobicah, ozir. tudi po brošurici „Iz življenja našega cesarja“, zato poskrbim podpisanec za novo izdajo obeh. Kdor še torej želi bodisi cesarjevih podobic s primernim besedilom, bodisi jubilejne knjižice „Iz življenja našega cesarja“, naj se blagovoli po dopisnici takoj oglasiti, da mi je možno potem določiti število iztisov.

V Središču, dne 15. decembra 1908.

Anton Kosi.

Vsaj 30 h za „Učiteljski konvikt“! Podpisancu je ostalo še precej knjižic „Slavnostni red za proslavo 60letnice v ljud. šoli.“ Ker vsebuje ta brošurica tudi nekaj takih pesmic (dvoglasnih s spremljevanjem harmonija ali klavirja) in deklamacij, ki se lahko uporabijo tudi pri drugih patriotičnih slavnostih, bi bilo škoda, ako bi se to delce ne razširilo bolj med slov. učiteljstvo. Podpisanec pošlje „Slavnostni red“ vsakomur poštnine prosto, ako se oglasi zanj in zagotovi izdajatelja, da plača — bodisi v znamkah, bodisi z naročnino za „Učiteljski Tovariš“ — vsaj 30 h za „Učiteljski konvikt v Ljubljani. Prvotna cena delcu 1 K.

V Središču, dne 15. decembra 1908.

Anton Kosi.

Politikujoč šolski ravnatelj. Ravnatelj na dekliški meščanski šoli v Celju Praschak je pozval k sebi vse slovenske učenke, ki jim so starši prepovedali udeležiti se jubilejske slavnosti dne 2. decembra v ‚Nemški hiši‘ ter so zahtevali, naj pridejo po slovesni maši takoj domov. Praschak jim je dokazoval, da je ‚logično‘, če obiskujejo nemško šolo, da morajo biti tudi Nemke. Neki učenki je že pri sprejemu rekel, da ve sicer, da ne spada v to šolo, ker je Slovenka, da jo pa vendar sprejme, ker sta bila z njenim očetom kolega. — Žalostno je dovolj, da Slovenci v Celju in okolici še nimajo svoje slovenske meščanske šole ter ostro grajamo ta kulturni škandal, ki ga imajo na vesti šolska oblastva in nemškonacionalni mestni oblastneži. Da se pa ta mešč. šola z nemšk. učnim jezikom pretvarja v nemškonacionalni zavod in da to dela baš nje ravnatelj Praschak, to presega vse meje. Odločno protestujemo proti politiziranju v šoli in zahtevamo, da šolska oblastva zavrnejo tega politikujočega ravnatelja v one meje, ki so odmerjene njegovemu delovanju kot voditelju dekliške meščanske šole v Celju, ki se vzdržuje tudi s slovenskim denarjem!

Za suspendiranega tovariša je darovalo jeseniško učiteljstvo po 1 K: Sedlak, Pibrovec, Coriary, Šivic, pl. Zhorsky, Vilman, Schiffrer in g. J. Špitzer, posojilniški uradnik; po 1·50 pa: Salberger in Salberger-Mrva. — Franc Venturini, učitelj, Dolina pri Trstu 2 K. Anica Logar, učiteljica v Dolini pri Trstu 2 K. Hvala!

Razgled po šolskem svetu.

— **Slovensko, hrvaško in srbsko vseučiliško dijaštvo v Pragi,** zbrano dne 3. decembra 1908 na manifestacijskem zborovanju, je sprejelo te-le resolucije: 1. Zahteva kar najodločneje, da predloži vlada v državnem zboru vsaj istočasno kakor za laško pravniško fakulto zakonsko predlogo tudi za slovensko univerzo; smatra za sramotno, ako se mora kulturni narod, ki šteje skoro 2 milijona, boriti še v 20. stoletju za svojo najvišjo kulturno potrebo. — 2. Pozivlja vlado kar najodločneje, da čimprej in najizdatneje odredi štipendije za habilitacije slovenskih docentov na kakem avstrijskem vseučilišču: za najpripravnejše v to svrho označuje češko vseučilišče v Pragi. — 3. Ne odreka Lahom v principu prava na svojo univerzo, protestuje pa kar najodločneje proti temu, da se ta ustanovi v Trstu, če pa vlada v svoji omahljivosti vkljub temu ugodi zahtevi po laški univerzi v Trstu, zahteva vse jugoslovansko dijaštvo slovensko univerzo istotam. — 4. Pozivlja vlado, da končno in popolnoma prizna tudi v Cislajtaniji veljavnost vseh izpitov, položenih na zagrebški univerzi.

Shod slovenskih vseučiliščnikov na Dunaju. V neki gostilni v Auerspergovi ulici je imelo dne 3. t. m. popoldne okrog 200 večinoma slovenskih dijakov shod. Po shodu so šli dijaki pred parlament demonstrirat za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Redarji jim niso pustili prestopiti parlamentarne rampe in so razgnali dijake, ki so potem odkorakali v Bančno ulico, kjer jih je tudi straža potisnila nazaj. Na vseučiliški ulici je redarstvo demonstrante razgnalo. Aretiranih je bilo 12 dijakov. Večji del aretirancev ovadijo deželnemu sodišču zaradi pregreška rabuke, druge bo kaznovala policija.

— **Češko vseučilišče v Pragi.** Rektor češkega vseučilišča je ustavil predavanja do po božičnih praznikih in utemeljuje ta odlok s splošnim razburjenjem, kar moti miren pouk.

— **Za narodno šolstvo na ruskem Poljskem.** Ruski list „Ruskaja zemlja“ govori o razmerah na ruskem Poljskem ter vpraša, je li to v interesu ruske države, da bi bila v Varšavi ruska univerza, da bi bila ruska šola v deželi s popolnoma drugim jezikom in drugo kulturo ter prihaja do zaključka, da korist ruske države in pravičnost zahtevata, da bi se vse državno šolstvo na ruskem Poljskem popoljščilo in da bi se povsod uvedel poljski učni jezik.

— **Delovanje nemškega šulferajna.** V letošnjem letu je dosedaj nemški šulferajn ustanovil 307 novih podružnic, tako da ima sedaj delujočih podružnic 1310. V zadnji seji je nakazalo osrednje društvo 39.615 K podpor. Med novimi podružnicami je tudi mnogo pevskih in telovadskih društev. Kaj pa Slovenci? Ali že ima pri nas katero društvo svojo podružnico družbe sv. Cirila in Metoda?

— **Madjarska šola se je podrla.** V Dorozni blizu Segedina se je med šolskim poukom podrla občinska šola. Pod razvalinami je bile pokopanih 30 otrok, vendar sta bila k sreči le dva težko in petnajst lahko ranjenih, Prebivalstvo je silno ogorčeno na naučnega ministra Apponyija, ker ni vzlic opetovanim prošnjam občine dal popraviti šolskega poslopja.

— **Zagrebški doktorat prava v Avstriji.** Dr. Bjelovučić, ki je položil juridični doktorat v Zagrebu, pripoveduje v zadarskem „Narodnem Listu“ nastopno: Napravil sem naknadni izpit na Dunaju in stopil sem v odvetniško prakso, istotako v enoletno prakso pri deželnem sodišču v Trstu. Obrnil sem se na češko vseučilišče in to mi je brez ponovnih izpitov priznalo moje rigoroze v Zagrebu ter je ta svoj odlok poslalo na naučno ministrstvo. Ali naučno ministrstvo na Dunaju je odbilo predlog profesorskega zbora češkega vseučilišča o brezpogojni odobritvi zagrebških rigorozov, ampak zahteva, da ponovno napravim judicialni in politični rigoroz, dočim se mi je rimski rigoroz odpustilo. — Pisec pozivlja hrvaške poslance, naj se zavzamejo za to, da se na Dunaju ustanovi hrvaška komisija, ki bo odobravala zagrebške rigoroze, ali pa da se ti rigorozi absolutno pripoznajo.

Z gospodarskega polja.

= **Nenasitni erar.** V Avstriji in na Ogrskem so začeli študirati vprašanje o ustanovitvi monopola za vžigalice.

= **Novi podružnici štajerske kmetijske družbe.** Podružnica štajerske kmetijske družbe se ustanovi v občini Zakot v brežiškem okraju in istotako pri Sv. Martinu ob Paki v okraju šoštanjskem.

= **Izboljšava pri smodkah.** V tobačnih tvornicah uvedejo nov način zvijanja tobaka, kakor je uveden že na Nemškem. Smodke ne bodo več tako trde kakor dosedaj, ampak rahlejše, oziroma ohlapnejše. V tobačni tvornici Tachau je novi način že uveden.

Listnica upravništva.

Z današnjo številko, se je ustavil U. T. vsem onim brezbrižnežem, ki naš list pač prejemajo, a naročnine ne poravnajo, dasi bi morali vedeti, da lista ni mogoče dajati zastonj.

Onim, ki so doslej redno plačevali naročnino, lepa hvala. Tudi v novem letu naj ostanejo taki! Vsem naročnikom ki so dobre volje, prav srečno in veselo novo leto!

Upravništvo.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Društvenika Anton Zach, nadučitelj v pokoju v Gradcu, in Alojzij Schweinzger, učitelj v Ljubnem, sta umrla dne 9. novembra, oziroma 1. decembra 1908. Ostalim se je izplačalo po 1440 K. Po § 3. pravil naj se do 14. januarja 1909 gotovo vplača 4 K prispevka.

Ustrezaje večkrat izraženi želji se še enkrat razglašajo vplačila, ki so bila objavljena v teku leta 1908.

1. Slučaj smrti	Matije Altenbuchnerja .	2 K
2. „ „	Alojzija Hechenbergerja	2 „
3. Za rezervni fond in upravo		3 „
4. Slučaj smrti	Ferdinanda Groša . .	2 „
5. „ „	Ivana Hočevarja . . .	2 „
6. „ v	Ivana Raucha	2 „
7. „ „	Josipa Moserja . . .	2 „
8. „ „	Josipa Lohmerja . . .	2 „

Gaishorn, dne 14. decembra 1908.

Odbor.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2059. **Kranjsko.** 193 1—1

Na dvorazredni ljudski šoli v Staremtrgu pri Poljanah se razpisuje učno mesto v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Zadostno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 31. decembra 1908.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju,
dne 3. decembra 1908.

Učiteljici službujoči v lepem kraju na Kranjskem, blizu železnice, želita menjati službo. — Naterčne ponudbe do 31. t. m. na naslov: **Ivanka Širca, Marije Terezije cesta 17, Ljubljana.** 200 1

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišeji, monogrami itd. itd. 50 52 46

Ceniki gratis in franko.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njiju priznano najboljši, črni, medli 19 52—51

lak za šolske table.

P. n. učiteljstvu in sl. občinstvu se priporoča

Kavarna Evropa

v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Na razpolago je „Učiteljski Tovariš“ in vsi drugi slovenski in velika izbira tujih časopisov. — Za točno postrežbo in dobro pijačo je kar najbolje preskrbljeno.

Anton Tonejc,
kavarnar.

27 26—26

Slaščičarna in pekarija

Jakob Zalaznik

Stari trg 21 165 12—4

Mestni trg 6 - Sv. Petra cesta 26

V poletnih mesecih

sladoled in ledena kava.

KAVARNA.

Telefon št. 194.

Modno blago

volneno in pralno, damsko in moško, platno, damasti, namizni prti, brisače, blago za srajcein vsakovrstno drugo platneno in pavolnato blago stalnobarvni

zefiri in barhetni flaneli

prekrasnih modnih vzorcev za srajce, oblačila itd. samo dobre, preizkušene kakovosti priporoča

Razpošiljalnica za platno in modno blago

V. J. Havlíček a bratr

Podebradi na Češkem.

Mnogo pohvalnic. Naročila za več nego 15 K pošiljamo poštnine prosto. Zavitek s 40 metri pralnega blaga za 18 K franko.

Pišite po vzorce!

182 26—4

Najboljše klavirje

prvovrstnih dunajskih tvornic in **harmonije amerikan. sistema** prodaja in izposoja

Alfonz Breznik, učitelj „Glasb. Matice“

136 **Ljubljana, Gradišče 11.** 52 23

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

175 52—9 **Kolodvorske ulice št. 8.**

Naročajte in priporočajte

šolske zvezke

slovenskega izdelka!

Založnik A. Slatnar v Kamniku.

Zaloga v Ljubljani pri V. Kenda, V. Petričiču, Fr. Igliču in dr. ter pri trgovcih po deželi. 147—12 (12)

VERONIKA KENDA

v Ljubljani
na Dunajski cesti štev. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 157 52—16

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez povzetja.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. *O. Bernatović.*

30 24—23

Cenovnik zastonj in poštnine prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga

priznano pravih švicarskih

Union-ur

31 52—51

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik **ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.**

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden
urar in trgovec
v Ljubljani
Prešernove ulice
nasproti frančiškanskemu samostanu.

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5
blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene **pianine, klavirje** in **harmonije** tudi **samoigralne**

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52—46

Največja tvornica na jugu Avstrije

Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

Odlikovane z zlatim zaslužnim križem s krono.

C. kr. privil. tovarne

orgelj in harmonijev

Jan Tuček, Kutna gora

(Češko) 25 26—26

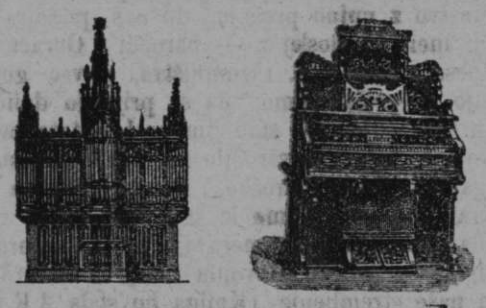

stavi in dobavlja **orglje** vseh velikosti, sistemov in slogov, **harmonije** s stiskalnim in sesalnim sistemom (Cottage-orglje), **klavirje** in **pianine** najmodernejših konstrukcij.

3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869.

Nizke cene. Tudi na obroke.

Tovarna je postavila že nad 6000 instrumentov.

Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franko.

Slovenci, kupujte užigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

122 31 30

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 17 26—26

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka

V PRAGI

zavaruje v **življenskih oddelkih:** na slučaj doživetja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kavciji itd., in v **požarnem oddelku:** proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . .	K	1053,737.339·88
Zavarovalnine	„	8,090.621·62
Izplačane škode in kapitali leta 1905	„	4,361.283·89
Rezervne in poroštvene zaloge	„	34,791.584·99
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) .	„	2,188.391·24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	„	34,087.781·48
Izplačana dividenda členom življen. oddelkov l. 1905	„	206.296·40
V vsem pa doslej . . .	„	1,606.893·21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za .	„	3,004.509·80
V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade . .	„	87.176.383·75

Vsa pojasnila daje 22 26—26

General. zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gosposke ulice št. 12.

RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP

je klop prihodnosti!

Temeljito snaženje šolskih tal in prahu, učenčevemu zdravju najprikladneje sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 177 26 5

mizarski mojster v **Spod. Šiški.**

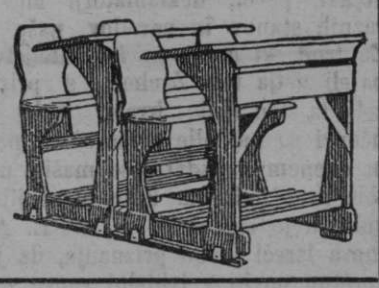

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča **kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni** in **barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo** itd. — **Največja zaloga vseh tiskovin** za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — **Strune** za gosli. — **Štambilje,** vignete. — **Zavitke za urade** v vseh velikostih. — **Ceniki** brezplačno na razpolago. — **Dobro blago in točna postrežba.** 176 52—9

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani